

GÜZEL AHLÂK*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Amerika seyahatimiz bugün sona erdi, size Almanya'dan Bon yakınından hitab ediyorum.

a. Amerika'dan İzlenimler

Amerika'ya aile eğitim kampı için çağırmışlardı bizi. Onların çağırdığı zamanda, bizim durumumuz müsait değildi. Buradan kıymetli kardeşlerimizi, emekli profesör kardeşlerimizi, Diyanet'te görevli hocalarımızı göndermiştik, çok memnun olmuşlar. Ama bizi de yine istemişler, “Hocam vakit geçmiş de olsa, hani vaktinde edâ edilmeyen namazın kaza edilmesi gibi, siz de yine gelin!” demişlerdi. Biz de, bir aylık bir Amerika daveti ile Amerika'da gezdik, Amerika'yı daha yakından görmüş olduk. Sonbahar mevsiminde, sakın, herhangi bir program yoğunluğu ve hızlılığı olmadan çeşitli şehirleri dolaştık.

New York'ta arkadaşlarımız bir mescid açmışlar, ona çok memnun oldum. Troy'da Mehmed Zâhid Kotku Hocamız adına vakıf kurmuşlar; tabii onu tebrike gittik, teşekkürle gittik. Çok memnun oldum.

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Amerika, daha yakından tanıyınca beni daha fazla etkiledi. Çok önemli, çok büyük bir ülke, uçsuz bucaksız bir ülke... Bir ay geçiyor, hiç bir şey yapmamış gibi oluyor insan, her tarafını görememiş oluyor. "Amerika'yı müslümanların ihmal etmemesi lâzım!" diye bir kanaate geldim ben. Şahsen biz Türkler olarak ihmal etmişiz, çok meşgul olmamışız. Kardeşlerimiz daha çok Almanya'ya gittiği için, yoğunluk orada olduğu için, bütün çalışmalar Almanya'da yapılmış. Teşkilatlar, camiler, dernekler Almanya'da kurulmuş, işçilere hizmet olsun diye...

Amerika ihmal edilecek bir ülke değil, çok önemli bir ülke... Çok büyük ilgi var, hattâ sevgi var, İslâm için müsait bir ortam var. Oradaki arkadaşlarımızla sohbet ederken anlattılar:

Rahmetli Muzaffer Ozak Hocaefendi, Kitapçı Muzaffer diye tanınan Muzaffer Ozak Hazretleri, orada uzun çalışmalar yapmış. Çok da güzel olmuş çalışmalar, Amerikalılardan birçok kimse müslüman olmuş. Hattâ, Yahudilerden bazı kimseler müslüman olmuş.

Yahudi olup da müslüman olan azdır, çünkü Yahudiler çok ciddî bir dinî eğitim yapıyorlar. Orada, Broklin'de sokaklar cıvıl cıvıl; etrafta Yahudilerin havraları, tesisleri, okulları, hastaneleri var... Çok candan bir çalışma içindeler. Kendi mensublarına Yahudiliği çok güzel öğretiyorlar. Onun için, onlardan birisinin böyle ayrılıp da müslüman olması, önemli bir olay... Yâni o eğitimi aşır, o eğitimin üstünden, İslâm'ın hak din olduğunu anlayıp gelmesi ilginç!

Arkadaşlarla oturduğumuz zaman anlattılar, sizin de ilginizi çekecek diye söylemeyi uygun buluyorum:

“—Muzaffer Hoca geldiği zaman, yer dar geldiği için, en büyük kiliseyi tutuyorduk. Bin kişi kadar Amerikalı geliyordu bizim tuttuğumuz kiliseye... Amerikalı zenginler, itibarlı kimseler, müslüman olmuş veya olmamış meraklı Amerikalılar geliyordu. Biz zikir yaptığımız zaman, üç yüz kadarı bizzat zikre katılıyordu.” dediler.

Hattâ anlatan kardeşimiz bana, yine çok ilginç bir şey söyledi: “—Tasavvur edebiliyor musunuz, bir gün zikirde sağ yanımda

hahambaşı vardı. Sol yanımda da...” Dindar Yahudilerin çok ilginç kıyafetleri var, sakalları var, pardösüleri var, geniş kenarlı fötr şapkaları var. Saçlarını tıraş ediyorlar, takke giyiyorlar bazıları... Yanaklarının kenarından, şakaklarından böyle örgü gibi saçlar, zülüfler sarkıyor. “Bir tarafta hahambaşı, bir tarafta zülüflü bir yahudi; onlarla kol kola girmiş bir vaziyette, Halvetî usûlü ile zikir-i devran yapıyorduk. Onu unutamıyorum.” dedi.

Bir gün tuttukları kilisenin papazı gelmiş Muzaffer Hocaefendi'nin yanına. Diz çökmüş, oturmuş karşısında... Demiş ki:

“—Bana bir müslüman ismi ver!”

Hocaefendi rahmetli de vermiş. Ondan sonra, iki üç ay sonra tekrar geldiğinde:

“—Hocam, sen bana müslüman ismi verdin ama takke vermedin. Bir de takke ver!” demiş.

Yâni Amerika böyle... Teksas'ta petrol kuyuları olan bir Yahudi müslüman olmuş. Amerika'nın çok meşhur iş merkezi, New York'un Manhattan adası var; Manhattan adasında iki daire bağışlamış. Bunlar sevgiyi ve ilgiyi gösteren birer gösterge...

Amerika çok önemli... Onun için benim çok ilgimi çekti, sevindirici haberler, şevkimi arttırdı. En çok dikkatimi çeken hususlardan birisi, muazzam bir din hürriyeti var. Demin anlattığım gibi Yahudiler gayet rahat, dinlerini yaşayıp, öğretip, tam yahudice yaşayabiliyorlar... Hristiyanlar kendi inançlarını, çağa aykırı bile olsa, çok ters bile olsa, aynen giyimleriyle, kuşamlarıyla yaşayabildikleri bölgeler bulmuşlar ve toplumlar kurmuşlar. Meselâ, çok kadınla evlilik bazı hristiyan toplumlarda mevcut.

Gâlibâ Yahudilerde de çok kadınla evlilik var ki, bir alimleri bizim kardeşlerimizden birisine: “Ben ihtiyarım, bana bir ikinci eş bulur musun?” diye ricada bulunmuş. Resmî bir şekilde evlenecek

tabii... “Ama çok genç olmasın, dedikodu olur. Ben yetmiş yaşındayım, o da yaşlı olsun, aile bakımından ihtiyaç duyuyorum. Eşim başka yere seyahat ettiği zaman, bana ilgi gösterecek birisinin olması lâzım.” filân demiş.

Yâni, Amerika'da ilk dikkatimi çeken, engin bir din hoşgörüsü, tam bir lâiklik; yâni dînî inancından dolayı kimse kimseyi kınamıyor.

Kınanacak şekilleri de var. Meselâ, medeniyeti reddeden hristiyan gruplar var. Elektrik kullanmıyorlar, otomobil kullanmıyorlar, atlı arabalarda geziyorlar, eski kıyafetlerini koruyorlar. Okuyan çocuklarını evlâtlıktan reddediyorlar. Yâni bizimkiler bilsin diye, siz de duyun, şaşırın diye söylüyorum bunları... İlginç.

Ama herkes serbest, herkes şehir kurmuş, bir bölgeye yerleşmiş, inancını yaşıyor. Amerika inancını yaşamak için uygun bir yer. Hattâ bir kanun çıkmış, o kanunu Türkiye'deki bazı gazeteler bildirmişlerdi: "İşte, herkes hürdür, müslümanlar Müslümanlığında hürdür; başını örtebilir, sakal bırakabilir, masasının üstünde Kur'an-ı Kerim bulundurabilir. Dinini yaymak ve beğendirmek için yemeklerde, muhtelif yerlerde, konuşmalarda, karşısındakine dinini telkin edebilir, bu serbesttir." diye kanun çıkmış.

Herkes memnun bu durumdan, ben de tabii çok sevindim. Arkadaşlara söyledim: "O kanunu bana gönderin; ben onu İngilizce'si ile beraber dergilerimizde, radyolarımızda, televizyonlarımızda yayınlayayım!" dedim.

Amerika uçsuz bucaksız bir diyar, nüfusu var, sanayii var, büyük bir devlet, itibarı var ama en önemlisi, bunun kaynağı olan hürriyet var. Gerçek hürriyetler var ve dindarlık var. Herkes dinini istediği gibi yaşıyor. Bu bizim için çok önemli...

Çünkü maalesef bir seneden beri Türkiye’de —geçtiğimiz Ramazan’da da gördüğümüz gibi— dine, inançlara, tarikatlara, zikre çeşit çeşit saygısızlıklar yapıldı. Amerika’da olsa hepsi hapsi boylardı. O yayınları yapan gazeteler, televizyonlar, radyolar büyük cezalara çarptırılırlardı. “Aksi yayın yaptı, hürriyetleri çiğniyor, insan haklarına saygı göstermiyor, din hürriyetini zedeliyor, inanca ta’n ediyor.” diye, hepsi ceza yerdı.

Hürriyeti güzel tabii ama, başka bir güzel tarafı üniversitelerinin çokluğu ve ilme verilen önem; her şeyde ilmin en önde olması... Meselâ, sadece bir Boston şehrinde yetmiş tane üniversite olduğunu duyunca, arkadaşlara dedim ki:

“—Boston’da bizim de bir yerimiz olsun. Mehmed Zâhid Kotku Vakfı’nı kurmuşsunuz, Boston’da hemen bir şube açın!” dedim.

Mâdem yetmiş tane üniversite var, Boston çok önemli bir yer...

İşte böyle güzel izlenimlerle, tatlı hatıralarla, beni hayretten hayrete düşürecek güzellikler görerek döndüm. İbretli bir gezi oldu benim için. İnşâallah Amerika ile yakından ilgilenmek, Amerika ile ilgili çalışmalarını daha çok yapmak lâzım! Herkesin yapması lâzım, önemli görüyorum.

Amerika’yı, haklar ve hürriyetler bakımından Avrupa’dan biraz daha ileri buldum. Türkiye’den çok daha ileri de... Avrupa’da zaman zaman baskılar duyuluyor. Meselâ,

Almanya'da iken duymuştum: Arama bahanesi ile bir camiye polisler gelmişler. Köpekleriyle, ayakkabılarını çıkartmadan girmişler. Her tarafı aramışlar. Köpekleriyle gelmeleri, "Esrar var mı, uyuşturucu ticareti yapılıyor mu?" diye araştırmak için. Müslüman içki bile içmez, esrarı içer mi?.. Olmadığı belli olduğu halde bunu yapmışlar.

Amerika'da böyle bir şey kesinlikle olmaz. Ama burada (Almanya'da) gözdağı vermek, bazı teşkilatları sindirmek için böyle şeyler yapılabiliyor. Demek ki tam olgunlaşmamışlar. Zaten Amerika'ya giden grupların çoğu da, geçtiğimiz asırlarda Avrupa'daki dînî baskılardan kurtulmak için gitmişler. Bunlar bize ibret olmalı...

Tabii insan gezer ibret alır, görür ibret alır, öğrenir ibret alır, bildiğini uygular. Bunları onun için söylüyoruz. Türkiye'deki baskıcı, mütecâviz, küstah, inanca karşı saldıran insanlar, biraz fırsatları olsa da Amerika'ya gitseler, orda din hürriyetinin nasıl uygulandığını görseler diye temenni ediyorum.

Bu kadar açıklamadan sonra, hava durumunu da vereyim. Çok güzel, pırıl pırıl güneşli bir havada geldik. New York'ta gecedен bindik uçağa, yatsıdan sonra sekiz civarında kalktık. Sabah vakti uçakta oldu. Dokuz buçuk civarında da Frankfurt havaalanına indik. Pırıl pırıl güneş, ortalık yemyeşil, görkemli, güzel manzaralar çok hoşuma gitti.

Hava raporunu dinledik televizyondan, Akdeniz üzerinde alçak basınç, fırtına, yağmur vs. varmış. Türkiye'nin üzerinde de öyle... Ama buraları günlük güneşlik... “Hafta sonu güzel olacak!” diye bildiriyorlar. İşte böyle bir yere tekrar gelmiş olduk.

b. İnsanlara Merhamet Etmek

Şimdi cuma konuşmamızın hadis-i şeriflerini okumaya başlayalım. Bu seferki hadis-i şerifler yanımdaki hadis kitabından ahlâk üzerine seçtiğim hadis-i şerifler. Birinci hadis-i şerifi Ebû Nuaym el-İsfahânî kaydetmiş. Merhametle ilgili bir hadis-i şerif... Peygamber SAS buyuruyor ki:¹

خَابَ عَبْدٌ وَ خَسِرَ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ

تَعَالَى فِي قَلْبِهِ رَحْمَةً لِلْبَشَرِ

(الدولابي في الكنى، وأبو نعيم في المعرفة، كر. عن عمرو ابن حبيب)

RE. 276/14 (*Hàbe abdün ve hasire lem yec'ali'llâhu teâlâ fî kalbihî rahmeten li'l-beşer.*) *Sadaka rasûlü'llâh fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*[ME. 552]

¹ Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.II, s.536, no:971; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.IV, s.614, no:5798; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.844; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXI, s.54; Amr ibn-i Hubeyb Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.308, no:5984; Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.446, no:1190;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XII, s.242, no:11832.

Kısaca söyleyeyim, kelimeleri sonra açıklarım:

“Allah’ın kalbine insanlar için bir acıma hissi, şefkat hissi, merhamet hissi vermediği bir kul mahv u perişan olur, hâib ve hâsir olur, dünyada ve ahirette çok ziyan eder. Tabii cezalanır.” denmiş oluyor.

Hâbe, hâib olmak, haybete, zarara uğramak demek. *Hasire*, hüsrâna uğramak demek. (*Hâbe abdün ve hasire*) “Kul hâib ve hâsir olur, her türlü zarara, hüsrâna, pişmanlığa, cezaya uğrar. (*Lem yec’alillâhu teâlâ fî kalbihî rahmeten li’l-beşer.*) Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin kalbine insanlar için merhamet, şefkat hissini vermediği katı kalpli bir kulun sonu çok fenâ olur; çok cezaya uğrar, ahireti mahvolur; çok hâib ve hâsir olur, pişman perişan olur, mahvolur.”

Şimdi bu hadis-i şerifte, Peygamber SAS Efendimiz bizi merhametli olmağa teşvik ediyor. Zâten biliyorsunuz Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin kitabı da;

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

“*Bi’smi’llâhi’rrahmâni’rrahîm*” ile, Allah’ın Rahman ve Rahîm sıfatları ile başlıyor. Fatiha’da da.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الفاتحة: ۱-۲)

(*El-hamdü li’llâhi rabbi’l-âlemîn. Er-rahmâni’r-rahîm.*) [Hamd, övme ve övülme, alemlerin Rabbi Allah’a mahsustur. O, rahmândır ve

rahîmdir.] (Fâtîha, 1/1-2) diye bu iki sıfat, yâni merhametle, şefkatle, sevgi ile, acıma ile ilgili iki sıfat dile getiriliyor, ifade buyruluyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri merhametlilerin en merhametlisidir, şefkatlilerin en şefkatlisidir. Kullarını sever, kullarına acır, kullarına lütfeder, günahlarını bağışlar. Tevbe edenin tevbesini kabul eder, dua edenin duasını kabul eder. Çok merhametlidir.

Peygamber SAS Efendimiz de çok raûf ve rahîm bir kimse idi. Yâni çok re'fetli, yumuşak kalpli ve çok merhametli, şefkatli bir insandı. Ümmetine bir zarar gelmemesi için içi titrerdi:

“—Aman ümmetim zarar görmesin! Aman Ümmet-i Muhammed rahat etsin... Aman Ümmet-i Muhammed dünyada, ahirette bahtiyar olsun, yanlış bir şey yapmasın...” derdi.

Ümmete gelecek olan bir zarar onu üzerdi. Ufukta bir fırtına alâmeti gördüğü zaman; sarı bulutlar, kırmızı bulutlar geliyor diye gördüğü zaman, kendisinin beti benzi atardı, sararırdı:

“—Eski ümmetlere gelen cezalar gibi, benim ümmetime ceza mı gelecek bunlardan?.. Sel felâketi mi, zelzele felâketi mi, fırtına afeti mi, kum fırtınası mı?..” diye endişe ederdi.

Ümmetini severdi, insanları severdi. Merhameti tavsiye buyururdu, acımayı tavsiye buyururdu. “Acımayana Allah da acımaz, merhametli olun!” tarzında pek çok tavsiyeleri vardı.

Burada da Peygamber Efendimiz, bir kulun gönlünde beşere karşı, yâni tüm insanlara karşı merhamet olmasını işaret buyuruyor.

Demek ki hepimiz benî Âdem, yâni Adem AS'ın evlâtları olduğumuz için, bir babanın evlâtları olduğumuzdan, kardeş olduğumuzdan, bütün insanlar kardeş olduğundan, birbirimize karşı acıma duygumuz olmalı, sevme duygumuz olmalı!.. Bütün beşere karşı şefkat duygumuz, yumuşak kalplilik duygumuz olması lâzım, merhametli olmamız lâzım!..

Şimdi tabii, burada hemen hatıra gelen bir husus var: Müslüman bütün beşere karşı nasıl merhametli olacak?.. Dedelerimiz niye savaşlar yapmışlar, cihadlar etmişler?.. Peygamber SAS Efendimiz aynı zamanda bir kılıç peygamberi, *sâhibü's-seyf*, kılıç sahibi, çeşitli harpler yapmış.

Ama dikkat edilirse, bu harpleri Peygamber SAS Efendimiz, kendisine hücum edenlere karşı yapmış, zalimlere karşı yapmış. Kureyş'in zalim müşriklerine karşı yapmış, kendisini doğduğu yerinden, vatanından hicrete mecbur eden; müslümanlara işkence edip edip de, bazılarını şehid eden; onunla da yetinmeyip, hicret ettiği diyarlara adamlar gönderip orada da zararı devam ettirmek isteyen, ordular gönderip onları orada imha etmek isteyen insanlara karşı yapmış. Savunmak maksadıyla yapmış. Kendisi güçlendiği, kuvvetlendiği zaman, gitmiş Mekke'yi fethetmiş ama, kan dökmeden fethetmiş. Affetmiş;

“—Kâbe'ye sığınanlar affolacak! Ebû Süfyan'ın evine sığınanlar affolacak! Savaşmayanlar affolacak, onlara dokunulmayacak!” diye ilân ettirmiş.

Sertlik taraftarı komutanları görevden almış, geri hizmete çekmiş. Yâni, kendisinin ne kadar merhametli olduğu tarihen sabit... Aynı zamanda biz müslümanlara da merhametli olmayı tavsiye ediyor.

Şimdi ben bir müslüman olarak düşünüyorum: Biz nasıl merhametli olacağız?.. Kimse bize merhamet etmiyor. Dünyanın her yerinde mağdur olan, mazlum olan, taşların arasına elleri konulup kemikleri kırılan, öldürülen, hapse atılan, hakları çiğnenen, namaz kıldırtılmayan, sakal bıraktırılmayan, başı örttürülmeyen, işten atılan, istilâya uğrayan, toprakları gasb edilen; gasb edildiği, azınlık olduğu topraklarda kitleler halinde imha edilenler müslümanlar...

Tabii ilkönce onlara acımamız lâzım! Dünyanın her yerinde mazlumlara acımamız lâzım, zulmü durdurmağa çalışmamız lâzım!.. Bu yaptığınız şey doğru değil diye, önce zulmü durdurma çalışması yapmak lâzım!.. Zulmün her çeşidinin karşısına önce bizim çıkmamız gerekiyor. Avrupa İnsan Hakları Komisyonu, Yeşiller Partisi'nin falanca milletvekili, filânca filozof, filânca yazar, filânca kimse... Ondan önce bizim çıkmamız gerekiyor.

“—Bu yaptığınız zulümdür. Bak bu haksızlıktır, kan döküyorsunuz. Balinaları korurken, hayvanları korurken, vahşi hayatı, geyikleri, tabiatı koruyacağız diye milyarları harcarken, insanları öldürüyorsunuz. Bilerek yapıyorsunuz, saldırtıyorsunuz, milletleri birbirlerine düşürüyorsunuz.” diye çalışmamız lâzım!..

Onun için, müslümanın mutlaka iç de ve dış siyasetle ilgilenmesi gerekiyor, dünya siyaseti ile ilgilenmesi gerekiyor. Hudutlarının içine sıkışmış bir Türkiye'yi, ben çok ayıplıyorum. Dünya üzerinde söz sahibi olmalı, merhamet sahibi olmalı, haksızlıkların karşısında durmalı, haksızlıkları engellemeğe çalışmalı!.. Onun için grup oluşturmalı, milletlerden merhametlilerini, milletlerin içindeki merhametli şahısları kendi tarafına çekecek çalışmalar yapmalı!..

Ve acımalı... Sonra zalime de acımalı! Zalime de acımak lâzım! Peki zalime acıması nasıl olur?.. “Bu zalim bu zulmü yaparsa Allah’ın kahrına uğrar, cehennemde cayır cayır ebediyyen yanar. Ben bunu zulümden kurtarayım, iknâ edeyim, zulümden vazgeçireyim, zulmü yaptırmayayım!” diye ona da acıyıp, onu da zulümden vaz geçirmeğe çalışmak lâzım!..

Kâfire de acımak lâzım, müşrike de acımak lâzım!.. Neden?.. “Bu kâfir olarak ölürse, müşrik olarak ölürse, yazık olur buna... Ebediyyen cehennemde kalır. Cehennem kapıları kilitlenecek, dayaklanacak, çivilenecek, örtülecek, ebediyyen cehennemde kalacak. Bunu ben küfürden kurtarayım, yanlış inançtan kurtarayım!” diye, dünyadaki kardeşlerimize yönelik çalışmalar yapmamız lâzım!..

Allah razı olsun, Avustralya’daki kardeşlerimiz radyo almışlar, bizi de çağırıyorlar. İşte konuşmalar yapacaklar. Radyo dünyaya sesini duyurma vasıtası... Sonra internette sayfa açmışlar, çok güzel hazırlamışlar. Amerika’dan bizimkiler bilgisayardan girdiler, incelediler;

“—Hocam, bizden daha ileri, bizden daha güzel bunlar!” dediler.

Bak işte akıl akıldan üstün, el elden üstün, ne kadar güzel çalışmalar yapıyor kardeşlerimiz. Tabii irşad çalışması, tebliğ çalışması, İslâm’ı anlatma çalışması çok önemli... Gezdiğimiz yerlerde gördüğüm hem Türk, hem de başka milletlerden müslümanlar, heyetler gördüm; İslâm’ı tanıtmak için diyar diyar gezenler var... Bizim gibi durmuyorlar. Ekseriyet gibi, çoğunluktaki hiç İslâm’la ilgilenmeyen, İslâm’a yardımcı olmayan gâfil ve tembel müslümanlar gibi değiller. Çalışan çalışıyor. Çok güzel çalışılsa, daha iyi sonuçlar alınacak.

Tabii ben o çalışanları seviyorum da, bir arkadaş dedi ki:

“—Hocam İslâm’ı en iyi anlatmak konusunda, en güzel şartlara sahip olanlar Türklerdir. Avrupalı, Amerikalı ötekilere itibar etmiyor ama, Türklere daha başka bir gözle bakıyor. Giyim, kuşam, tavır, eda bakımından kendilerinden daha az farklı olduğu için, bir de tahsilli olduğu için daha çok dinliyor. Onun için, Türklere İslâm’ı tanıtmak için çalışmalar yapmaları halinde, onların İslâm’a girmesi daha kolay olacak. Müslümanlaştırma çalışması Türkler tarafından daha iyi yapılabilir.” diye anlattı.

Ben de hak verdim. İnşâallah elbirliği ile, gönül birliği ile, işinmâlî yönünü de hallederek, en modern, en çağdaş cihazları, vasıtaları, araçları, televizyonları, bilgisayarları kullanarak o çalışmalarını yapalım!..

Geçen yazılarımın birinde, “Ben uzun zamandan beriseyahattayım. İsveç, Danimarka, Almanya, Suudi Arabistan, İngiltere, Amerika... derken, Evliyâ Çelebi gibi geziyorum.” dedim. Bunu da benim yazdığımı duyan bazı müslüman ülkelerin, bazı sivri kafalı mutaassıb taraftarları, “Vay evliyâ dedi...” filân diye hop oturup hop kalkmışlar. Bizim arkadaşlar da demişler ki:

“—Yâhu, yazıyı doğru düzgün okusanıza!.. Evliyâ Çelebi tarihte seyyahlık yapmış bir insanın ismi. Evliyâ sözünden niye bu kadar gocunuyorsunuz? Kur’an-ı Kerim’de evliyâ yok mu, Allah’ın sevgili kulları yok mu?.. Ama burada o da kasedilmiyor, tarihteki bir seyyahın ismi anılıyor.” diye biraz azarlamışlar.

Yâni anlayamıyor; mutaassıb, katı, sert, sivri... E bu tarzda olmaz, merhametli olmak lâzım, acımak lâzım, sevmek lâzım!.. Bir de alimlere saygı duymak lâzım! Kendisinden daha çok bilgisi olan bir insana, İslâm’ı daha iyi bilen bir insana, bütün müslümanların ilminden dolayı saygılı olması lâzım!.. Çünkü Allah alimi seviyor, öğrenciyi de seviyor. Onların da Allah’ın sevdiği kimseleri sevmesi lâzım!..

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Merhamet çok güzel bir duygu... Yâni şefkat, acımak, sevmek, iyiliğini istemek, onun için çalışmak çok güzel bir duygu ve her tarafa uyarlanabilen, herkese karşı kullanılabilen bir duygu... Kâfire de merhamet var; o nasıl?.. Kâfiri müslüman yapmağa çalışmak... Zâlime de merhamet var; o nasıl?.. Zalimi zulmünden engellemeğe

çalışmak... Câhile de merhamet var; o nasıl?.. Yazık, bu cahillikten kurtulsun diye okul açmak...

Şimdi Amerika'da arkadaşlarımız dediler ki:

“—Camiler açıldı; bundan sonraki safha, okulları açma safhasıdır.”

Evet, zâten cami ile okul birbirinden ayrılmaz. Dedelerimiz caminin yanına medrese yapmışlar. Medrese caminin parçasıdır. Eskiden caminin içindeydi, sığmadığı için kenarına yapıldı. Peygamber Efendimiz'in mescid-i şerifi de hem mesciddi, hem medreseydi. Yâni mektepti, yâni bir şeylerin öğretildiği yerd, en yüksek bilgilerin öğretildiği yerd. Onun için elbette ilimle ilgili, öğretimle ilgili çalışmaların çok yapılması lâzım!..

Hayran kaldım başkalarına; kendi dinlerini, inançlarını kendi evlâtlarına öğretmek için ne kadar çok müessese kurmuşlar... Ve hristiyanlara hayret ettim; her köşe başında bir kilise, her taraf kilisenin malı ve son derece zengin... Ve ellerindeki mülkler sadece kilise değil; okullar, hastaneler, üniversiteler, kütüphaneler, çeşit çeşit tesisler, binalar ellerinde...

Bizde böyle değil miydi, bizim dedelerimiz hayırsız mıydı, hayır yapmayan insanlar mıydı?.. Hayır yapıyorlardı ama, bizde hayırlar alındı, hayır yapan insanın vakfediş amacından koparıldı, amacının dışında kullanılmaya başlandı, yıkıldı. Yıkılmaması lâzımdı, vakfedenin isteğine uygun hareket edilmesi gerekiyordu. O da bir acı durum...

Tabii, tarihi eserlere de acımamız lâzım!.. Çevreye, ağaçlara, çiçeklere, yeşilliklere, ormanlara acımamız lâzım!.. Yanan ormanlara yüreğimiz kan ağlıyor. Tahrib edilen, erozyondan akıp giden, çölleşen topraklara yüreğimiz kan ağlıyor. Yâni merhametin hududu yok... Her varlığa karşı, her yaratığa karşı, özellikle beşere karşı, insanoğluna karşı merhametli olmamız gerekiyor, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Birinci hadis-i şerif bu.

c. Cehenneme Girmesi Yasaklanan Kimseler

İkinci hadis-i şerif... Peygamber SAS'den Ahmed ibn-i Hanbel (Rh.A) rivayet etmiş. Kendisi Hanbelî mezhebinin imamı, önderi, büyük müctehid; mübarek hadis alimi idi aynı zamanda... Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:²

حُرِّمَ عَلَى النَّارِ كُلُّ هَيْنٍ لَيْنٍ

سَهْلٍ قَرِيبٍ مِنَ النَّاسِ

(حم. حب. هب. عن ابن مسعود)

² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.415, no:3938; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.215, no:469; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.535, no:11251; Deylemî, *Müsnedü'l- Firdevs*, c.I, s.131, no:461; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.38, no:5725; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.274, no:775; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.164; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.25, no:5195; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.355, no:1125;

Câmiü'l-Ehâdis, c.XII, s.112, no:11559.

ME. 517 (*Hurrime ale'n-nâri küllü heyyinin, leyinin, sehlin, karîbin mine'n-nâs.*)

Bakın bu da kısa bir hadis-i şerif ama, anlamını anlattığım zaman siz de çok hayran kalacaksınız:

(*Hurrime ale'n-nâr*) “Cehenneme haram kılındı...” Yâni cehenneme girmeyecek, cehenneme atılmayacak, azab görmeyecek, azaba uğramayacak, birileri sokmak istese, itmek istese bile cehenneme girmesi yasaklandı, haram kılındı, olmaz böyle şey, aslâ cehenneme girmez. Cennete girecek, cehenneme düşmesi aslâ bahis konusu değil... (*Küllü heyyinin, leyinin, sehlin*) *Heyyin*, hafif demek; *leyyin*, yumuşak demek; *sehl*, kolay demek... (*Karîbin mine'n-nâs*) İnsanlara yakınlık gösteren demek... “Bu sıfatlara sahip her insan, cehenneme haram kılınmıştır.” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki, hepimizin nasıl müslüman olması lâzım?.. Yâni biz İslâm'ı biraz başka türlü anlıyoruz, bu hadis-i şerifteki gibi düşünmüyoruz. Birçok kimse İslâm'ı sertlik gibi görüyor, öyle algılıyor; o yanlış... Bazısı da öyle uygulamaya kalkıyor, o da yanlış.

Bak, İslâm hakkında Peygamber Efendimiz sıfatlar veriyor. İyi bir müslümanın nasıl olması gerektiğine dair kelimeler sıralıyor. *Heyyin*; önemsiz, hafif, kolay filân mânâsına gelen bir sıfat.... Müslüman *heyyin* olacak; misafir edilemez, konuşulamaz, yanına sokulamaz, arkadaşlığını devam ettirmek son derece zor olan, çetin bir insan olmayacak, kolay bir insan

olacak. Ulaşılması, yanına gidilmesi kolay bir insan olacak. Çetin, ağır, sert, etrafına sıkıntı verici bir insan olmayacak. Şöyle yumuşacık, kolaycacık bir insan olacak.

Leyyin olacak; yâni yumuşak huylu olacak, yumuşak tavırlı olacak, yumuşak bakışlı olacak, yumuşak sözlü olacak, sert olmayacak.

Ama herkes, bir de bakıyorsunuz karşısındakine sanki düşmanmış gibi ağır sözler, öyle ağır tavırlar, öyle hakaretler... Küsüyor.

Geçtiğimiz senelerde Hicaz'da, Harem-i Şerif'ten çıktık. Yatsı namazının arkasından yolda konuşuyoruz, sohbet ediyoruz. Birisi bana mesleğimi sordu. Ben de:

“—Türk-İslâm Edebiyatı profesörüyüm!” dedim.

Ondan sonra bir kaç gün oralarda kaldık, adam bizi görünce yüzünü çeviriyor, hiç yüzümüze bakmıyor. Yanlış anlamış sözüümü...

“—Sen ırkçılık yapıyorsun, böyle şey olur mu?.. İslâm'da böyle şey yoktur.” diyor.

Kalın kafalı, anlamamış. Türk Edebiyatı değil de, İngiliz Edebiyatı da öğretebilirdim, İngiliz Edebiyatı profesörü olabilirdim. O iyi müslüman olmağa mânî değil ki, müslümanın her ilmi öğrenmesi lâzım! Fizik, kimya, matematik... vs. Hattâ Uzakdoğu güreşlerini, savunma sporlarını da öğreten bir hoca olabilirdim. Bu darılacak bir şey değil ki...

Adam sert, adam anlayışsız... Müslüman müslümana darılmaz, müslümanın müslümana darılması haram... Mesleğimi de doğru düzgün anlayamamış, yanlış yorumlamış, benimle konuşmamağa kalktı. Müslüman böyle olmayacak. Nasıl olacak?.. Yanına kolay yanaşılabilen bir insan olacak, haşın olmayacak, yumuşacık olacak. Sözü yumuşak, bakışı yumuşak, tavrı sıcak olacak.

(*Sehlin*) *Sehl* de kolay demek. Araplar birisi yanına geldiği zaman “*Merhabâ, ehlen ve sehlen!*” derlerdi. Yâni ne demek?.. “Geniş bir yere geldin, rahat et; sana ehil olan, arkadaş olan, samîmî olan insanların arasına geldin, kolay insanların arasına geldin. Yanlarında yaşaması zor olmayan, kolay insanların yanına geldin!” derlerdi.

Müslüman yumuşak olacak, kolay olacak, tatlı olacak. Bu kelimeleri az ama, anlamı çok derin olan hadis-i şerifteki iyi müslümanın sıfatlarını bir daha hatırimızda tutalım: Heyyin olacak, leyyin olacak, sehl olacak, kolay olacak, yumuşak olacak.

Dördüncü sıfat da, (*karîbin mine'n-nâs*) insanlara yakın olacak. Yâni yakınlık gösteren, insanların kendisinin yanına gelebildiği, insanlara sokulan insan olacak. Uzlette, infiradda, insanların yanına yanaşmayan, tek başına yaşayan, kaşları çatık duran, mahallede kimseyle selâmlaşmayan, camide kimsenin yüzüne bakmayan, camiye gitmeyen, cemaate karışmayan, toplumsal çalışmalara iştirak etmeyen bir insan olmayacak; insanlara yakın olacak!

Bakın ne kadar sıcak bir insan tipi istiyor Peygamber Efendimiz; sokulgan, kendisinin yanına sokulunulabilen, yumuşacık, tatlı, geçimli bir insan olmamızı tavsiye ediyor. Hepimizin öyle olması lâzım!.. Maalesef bunun aksini görüyoruz, maalesef tahammülsüzlük görüyoruz, maalesef sertlik görüyoruz. Bunlar tabii İslâm'a uymayan şeyler, ama kimse bunu bilmiyor. Bu huyların üzerinde derin derin durmak lâzım!..

Tabii aslında huyları insana, müslümana öğreten yerneresi?.. Küçükken annesi öğretir, annesinden babasından alır; aile terbiyesi diyoruz. Sonra mektepte öğrenmesi lâzım ama, mekteplerde de okutulacak kitapları okutmaktan, müfredatı takib etmekten, sınıfların kalabalığından böyle şeylere eğilemiyor hocalar... Adet de olmamış. Belki ilgilenen, bu konulara eğilen öğretmenler de vardır ama, umumiyetle ilgilenilmiyor. Okuduk, kendimiz öğrenci olduk, büyüdük öğretmen olduk, profesör olduk. Maalesef bu gibi şeylerle ilgili bir çalışma yapılmıyor.

Bu güzel ahlâkın öğrenildiği, öğretildiği yerler dergâhlar, tasavvufî merkezler... Oralarda edeb öğrenecek, erkân öğrenecek, güzel huy öğrenecek; sabrı öğrenecek, nefsi öğrenecek, şeytanı öğrenecek, şükrü öğrenecek, merhameti öğrenecek... Leyyin olmayı, heyyin olmayı, sehl olmayı, yumuşak, sokulgan olmayı, geçimli olmayı öğrenecek.

E bunlar uygulamalı öğretilir. Yâni uygulaması da tasavvufî hayat... İnsanın tekkedeki arkadaşlarıyla, büyükleriyle, şeyhiyle yaşamı... Bunların hepsi şimdi horlanmış, kötüleniyor. Yunus kötüleniyor, Mevlânâ kötüleniyor. Tarihimiz, Hacı Bayrâm-ı Velîler, Hacı Bektâş-ı Velîler kötülenmiş oluyor esas itibarıyla...

Ne oluyor onun yerine?.. Diskotekler, barlar, pavyonlar, kumarhaneler, kahvehaneler, bilardo salonları, langırt salonları...

Oldu mu yâni, bu değişiklik güzel bir değişiklik mi?.. Neyi bıraktık, neyi aldık?.. Kötü şeyleri engellemek istiyorsak, niye bu kumar ve eğlence yerlerini, daha başka kötü işlerin işlendiği yerleri kapatmıyoruz?.. O zaman hürriyet oluyor da, insanın dînî hayatını, Allah'ın rızasını kazanmak için çalışmalar yaptığı yerler niye suç oluyor?.. Niye onların üstüne varılıyor, niye onlar kötüleniyor? Niye onlar halkın gözünden düşürülmeye çalışılıyor?..

Yanlış! Bunu devletin yaptırmaması lâzım, laikliğin gereği olarak yaptırmaması lâzım!.. “Bunlar faydalıdır. Bak, Yunus bizim yüzümüzü ağartıyor, cihana sevdirtiyor. Mevlânâ bizi Avrupa'ya sevdirtiyor, cihana tanıtıyor.” dememiz lâzım, sevgili kardeşlerim!..

İki tane kısa kelimelerden oluşmuş, veciz ama çok kıymetli bir hadis-i şerif okuduk. Birisinden merhameti öğrendik, ötekisinden de başka insanlarla sokulgan, geçimli, yumuşak, tatlı, anlayışlı olarak münasebette bulunmayı öğrendik. Bir hadis-i şerif daha okuyarak bu cuma sohbetini bitirmek istiyorum:

d. Allah'ın Sevdiği ve Sevmediği İki Huy

Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan, Beyhakî'nin rivayet ettiğine göre, bir hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:³

خُلُقَانِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ وَخُلُقَانِ يُبْغِضُهُمَا اللَّهُ فَأَمَّا
الَّذَانِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ فَالسَّخَاءُ وَالشَّجَاعَةُ وَأَمَّا الَّذِينَ
يُبْغِضُهُمَا اللَّهُ فَسَوْءُ الْخُلُقِ وَالْبُخْلُ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ
بِعَبْدٍ خَيْرًا اسْتَعْمَلَهُ عَلَى قِضَاءِ حَوَائِجِ النَّاسِ

(هـب. عن ابن عمرو)

ME. 562 (*Hulükàni yühıbbühüma'llàhu, ve hulükàni yubğiduhüma'llàh; feemme'llezâni yühıbbühüma'llàhü fe's-sehàü, ve's-şecâah; feemme'llezâni yubğiduhümâ fesûü'l-hulükı, ve'l-buhl. Ve izâ erâda'llàhu bi-abdin hayran, ista'melehû fî kadâi havâici'n- nâs.*) Sadaka rasûlü'llàh.

Metni bu... Metnini ilkönce Arapça bilenler duysun, şöyle tamamını anlasın diye okuyorum. Ondan sonra açıklamağa başlayacağım. Bu hadis-i şerifte iki iyi huyu Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin sevdiğini, iki kötü huya da Allah-u

³ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.117, no:7659; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.199, no:2989; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.536, no:16014; *Câmiü'l-Ehâdîs*, cXII, s.298, no:11952.

Teâlâ Hazretleri'nin kızdığını, Peygamber Efendimiz bize bildiriyor:

(Hulükâni) “İki huy vardır.” *Hulük*, huy demek; *hulükâni*, iki huy demek... *(Yühıbbühüma'llâhu)* “İki tane güzel huy vardır, Allah bu iki güzel huyu sever. *(Ve hulükâni yubğiduhüma'llâh)* Bunlardan ayrı iki tane kötü huy vardır, bu ikisine Allah kızar.”

(Feemme'llezâni yühıbbühüma'llâhü) “Onların ne olduğuna gelince; *(fe's-sehâü ve's-şecâatü)* cömertlik ve cesarettir. Allah cömertliği sever, ve şecaati, kahramanlığı, cesur olmayı, korkmamayı sever. *(Feemme'llezâni yubğiduhümâ fesûü'l-hulükı ve'l-buhl)* Allah'ın kızdığı, buğz ettiği, sevmediği iki huya gelince, huysuzluk, kötü huyluluk ve cimriliktir.”

(Ve izâ erâda'llâhu bi-abdin hayran ista'melehü fî kadâi havâici'n-nâs.) “Allah bir kulunun hayrını dilerse, insanların ihtiyaçlarını görmekte onu çalıştırır. Ömrünü o yolda kullanır, ömrünü öyle geçirir. İnsanları muhtaç insanların yardımına koşturtur, onların duasını aldırır. Mâlî bakımdan, bedenî bakımdan, ilmî bakımdan, dînî bakımdan, her yönden ihtiyaç sahibi insanlara destek olurlar. Böylece Allah'ın sevgisini kazanırlar.” diye bitiriyor Peygamber SAS Efendimiz sözlerini...

Demek ki Allah'ın sevdiği iyi huy varmış. Birisi sehâ, cömert olmak... Müslüman helâlden parayı kazanacak, kazancına uygun bir nisbette de eli açık olacak, hayır yapacak. İyiliklere, hayırlara para ayıracak.

Ben bu Amerika'da, Avrupa'da hayretler içinde kalıyorum; bu hristiyanlar çok hayır yapmışlar, kiliselere çok vermişler. En güzel binalar, en alımlı, en görkemli, en sağlam, mimârî bakımdan karşısına geçilip resmi çekilecek en güzel binalar, en güzel araziler onların... Bu neden oluyor?.. Cömertlikten oluyor.

“—Efendim, ben zengin değilim de ondan cömert değilim!”

Hayır, bir elması varsa, bu elmanın yarısını kardeşine veriyorsa; yarım elma ile gönül alma işini yapabiliyorsa, bu adam cömerttir. Hattâ, olmayanın vermesi candan vermektir. Olan, “Nasıl olsa arkada çok malım var!” diye, verirken kolay verir. Olmayanın vermesi daha zordur, onunki daha da kıymetlidir. Miktar az bile olsa, olmayanın ikramı, vermesi, cömertliği candandır. Olmayanınki candan, olanınki maldandır. Zengin olan da maldan dolayı verir.

Ama şöyle veya böyle, müslümanın mükrim olması, cömert olması lâzım, eli açık olması lâzım!.. Kendisinin sahib olduğu şeyleri, olmayanlara Allah rızası için vermesi lâzım!.. Para olarak vermesi lâzım, camiye vermesi lâzım, fakire vermesi lâzım, yoksula vermesi lâzım!.. Açları doyurması, yoksulları giydirmesi lâzım! Müslümanlara yardımcı olması lâzım! Dünyanın her yerinde yardıma muhtaç bir sürü mazlum, mağdur, boynu bükük, gözü yaşlı insan var; onların hepsi yardım bekliyor.

Amerika'da çalışma yapılacak, Avrupa'da çalışma yapılacak, güzel müesseseler kurulacak, para gerekiyor. Arıyoruz, bir şeyler

yapalım diye... Benim de ağzımdan bir söz çıkmış oldu, “Burada bu işleri ille bitireceğim, bitirmeden gelmeyeceğim!” diye; para da çıkmıyor, bir şey de alınmıyor. Bir şey alınmayınca, ortada bir eser olmayınca da çalışma olmuyor. Ama kiralık bile olsa, küçücük bir yer de olsa, bir hayır başlatıldı mı büyüyor.

Onun için, Allah’ın sevdiği huylardan birisi cömertlik; müslümanın cömert olması lâzım!.. Az da olsa, çocuk da olsa, harçlığından da verse, herkesin bir miktar vermeye küçüklükten alışması lâzım!.. İki tane şekeri varsa, bir tanesini arkadaşına versin çocuk, küçük bile olsa...

İkincisi, (ve’ş-şecâatü) şecâati de Allah sever. Şecâat ne demek?.. Atılgan olmak, cesur olmak, düşmandan korkmamak, yılmamak... Müslüman günahattan korkar, Allah’tan korkar ama, cehennemden korkar ama, düşmandan korkmaz, zalimden korkmaz! Haksızlık karşısında hakkı söylemekten korkmaz! Savaş olduğu zaman, savaştan kaçmaz! Yâni kahramandır, bahadır, alp erendir, korkmaz; mazlumun yardımına koşar.

Müslümanın şecaat sahibi, yâni cesur, atılgan, hakkı destekleyici, hayrı yapmakta gözünü daldan budaktan esirgemeyen insan olması lâzım!.. Allah bunu sever. Dedelerimizin hepsi öyle insanlardı. Allah bizi de öyle kahraman, şecî, şecaat sahibi kimselerden eylesin...

Allah’ın sevmediği huylar, *sû’l-hulük*, kötü huy... Aslında yüzlerce kötü huy vardır. Ama burada *sû’l-hulük* dediği zaman, Efendimiz’in

bu hadis-i şerifteki muradı, başka insanlarla geçinemeyen, serkeş, dik başlı, huysuz, geçimsiz insan demek istiyor. Deminki hadis-i şerifte de vardı, insanlara yakın olacak müslüman; yâni sokulgan ve onlarla ilişkilerini devam ettiren kişi olacak.

Hoşuma gitti, Amerika'daki bazı kardeşlerimiz toplumun başına geçmişler, derneklerin başına geçmişler, uluslararası ilişkilere geçmişler, gayet güzel dostlar edinmişler, çevre edinmişler. Öyle olacak. Böyle serkeş, geçimsiz, kötü huylu, kimseyle geçinemeyen bir kimse olmayacak.

Bir de *buhl*, bahil olmak, yâni cimri olmak, eli sıkı olmak, vermemek... Aç gözlü olup, parayı çok sevip, hayır fırsatı çıktığı zaman bile, parası olduğu halde bile, komşusu aç olduğu halde bile, arkadaşının ihtiyacını gördüğü halde bile cimrilik etmek... Bunu da Allah sevmez. Tabii Peygamber Efendimiz'in güzel huylarla ilgili nice nice güzel hadis-i şerifleri vardır. Böyle her sohbette birer, ikişer öğrenmeliyiz ve uygulamaya geçmeliyiz. Demek ki, bu sohbetimizde öğrendiklerimiz nelerdir:

1. Bütün insanlara karşı merhametli olacağız; iyisine de, kötüsüne de... Müslümanın iyisine merhameti, desteklemek tarzında olacak; kötüsüne karşı merhameti de, kötülüğünü engellemek tarzında olacak.
2. Müslüman *heyyin* olacak, *leyyin* olacak, *sehl* olacak, insanlara yakın olacak; cömert olacak ve kahraman olacak... Cesur olacak, gözünü daldan budaktan sakınmayacak, yılmayacak, korkmayacak... Geçimsiz olmayacak, cimri

olmayacak, eli açık olacak. Zaten cömert olmak deyince, cimri olmamak oradan da anlaşılıyor. Birisi olumlu, birisi olumsuz...

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi en güzel huylar ile bezenmiş, zînetlenmiş; en güzel huylarla olgunlaşmış; en güzel huylara sahip olarak insan-ı kâmil olma mertebesine yükselmiş, iyi, tam müslümanlardan eylesin...

Üzerimizde kötü huylarımız varsa, yardımcımız olsun... Kötü huylarımızı attırsın, kötü huylardan bizi kurtarsın, kötü huyları değiştirmemizi nasib etsin... Sonunda kendisinin sevdiği, Rasûlüllah SAS Efendimiz'in tarif buyurduğu, Kur'an-ı Kerim'in, hadis-i şeriflerin eşkâlini çizdiği iyi insan, iyi müslüman olmayı; bütün insanlığa faydalı müslüman olmayı Allah cümlemize nasib eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

31. 10. 1998 - ALMANYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü